

BACHELOROPPGÅVE

Kvinne i Y-teneste

av
Sigrid Sandal - 405

Historie

SA523

Mai 2013

Forord

Eg vil gjerne særskild takke min vegleiar Anders Timberlid og Rene Akeroyd Pedersen som har latt seg intervjuje og gitt litteratur.

Noko av bakgrunnen for å ville skrive denne oppgåva, er at den omhandlar eit tema som er lite kjent, særleg i Noreg. Men også fordi dette er ei personleg historie for mi bestemor, men den angår også heile familien. Det gjer meg noko opprørt at det er slik mangel på **anerkjenning** av det arbeidet som vart gjort i Ultra, og då Y tenesta spesielt. Då er det kanskje opp til den yngre generasjonen og samle og dokumentere desse historiane før dei blir tapt, og dei som kunne fortalt dei ikkje er med oss lengre. Som Rene seier sjølv; *det fyrste som går tapt i ein krig, er sannheita, og det veit eg å vere sant.*

Innholdsliste

Forord 1

Innleiing 3

Problemstilling 4

Kjeldepresentasjon 4

Kvifor muntleg kjelde 5

Korleis bruke muntlege kjelder 6

Kjeldekritikk 6

Bakgrunen for Ultra 9

Beaumanor Y stasjon 10

Viktigheita av hemmelegald 17

Avslutning 18

Litteraturliste 20

Vedlegg A: bilete 22

Vedlegg B: Women at War 23

Innleiing

Denne oppgåva handlar om kvinners krigsinnsats i Storbritannia under andre verdskrig. Ein svært viktig del av arbeidet til det britiske forsvaret var å avdekke kommunikasjonen og planane til fienden. Å avlytte og å tyde meldingane til tyskarane vart eit avgjerande punkt i krigshistoria.

Etter fyrste verdskrig innsåg dei europeiske maktene at dei hadde eit problem, nemleg hemmeleg kommunikasjon. Då fyrste verdskrig braut ut kommuniserte landa nasjonalt og med kvarandre ved hjelp av telegraf. Trådlus radio var endå ikkje i bruk og telegraf var sårbart. Då fyrste verdskrig braut ut løfta Storbritannia opp Tyskland sine kablar i den Engelske kanal og øydelagde dei. Såleis isolerte dei Tyskland kommunikasjonsmessig.¹ Eit anna problem var at dei kodane ein sendte til kvarandre i seg sjølv var dårlege, fekk fienden tak i ei kodebok eller tabellar var heile koden fånyttas. Derfor, etter fyrste verdskrig, starta dei europeiske landa å lage seg nye system for hemmeleg kommunikasjon, og no var også trådlus radiokommunikasjon tilgjengeleg. Storbritannia klarte i mellomkrigstida og i like før av andre verdskrig å sette i gong ein stor organisasjon for radiospijasje og kryptologi. Government Code & Cipher School (GC & CS), var eit mindre departement var kodeknekkingsavdelinga i utanrikstenesta². GC&CS vart i mellomkrigstida utvida, og då andre verdskrig braut ut, hadde Britane allereie eit apparat som høyrte på, registrerte, vidaresendte, omkoda og las tysk morsekommunikasjon. Operasjonen i sin heilheit vart kalla for Ultra, og var eit meisterverk av intellektuell genialitet³. Dette arbeidet var i hovudsak utretta av kvinner. I ettertid har ingen av dei som arbeidde med Ultra fått noko offentleg anerkjenning for deltakinga deira, men vart pålagt streng tausheitsplikt⁴. Mi bestemor, Rene Akeroyd Pedersen var radiooperatør frå 1943 og til krigen slutta i 1945. Ho lytta til og transkriberte koda tyske meldingar i morseform, og desse vart sendt til hovudkvarteret for Ultra-operasjonen. Ho hevdar sjølv at den tidlegare britiske statsministeren Winston Churchill sa at denne operasjonen mest truleg forkorta andre verdskrig med minst to år.

¹ Ratcliff.2006:23-24

² McKay.2010:9

³ Paterson.2007:9

⁴ Paterson.2007:9

Problemstilling

På kva måte kan muntlege kjelder gje ny innsikt i verksemda på Y stasjonar i England under andre verdskrig? I denne oppgåva vil eg freiste å finne ut kva mi bestemor, Rene Akeroyd Pedersen var med på under krigen, og om hennar forteljing kan bringe fram perspektiv som ikkje er fremja i litteraturen på området. Slik som til dømes forholda for kvinner i militæret og korleis krigen virka på ulike sider ved samfunnet. Eg har brukt intervju, i tillegg til å sjå på kva andre veteranar har sagt og skrive om emnet

Kjeldepresentasjon

Dei viktigaste skriftlege kjeldene mine er to verk av Sinclair McKay; *The Secret life of Bletchley Park* (2010) og *The Secret Listeners- How the Y-service Intercepted German Codes for Bletchley Park* (2012). Det fyrste verket vart ein Sunday Times- bestselgar og tek for seg livet på Bletchley Park i stor grad gjennom sitat og beretningar frå dei som arbeidde der. *The Secret Listeners* (2012) er bygd opp på same måte. Eit anna verk eg har lagt stor vekt på i oppgåva er Joan Nicholls sitt verk *England Needs You – The Story of Beaumanor Y Station*. Ho var i hæren og tenestegjorde på Beaumanor som Special Wireless Operator. Verket er ei særskild grundig beskriving av Beaumanor, både før og i krigstid, men er også delvis sjølvbiografisk.

Som muntleg kjelde har eg fått to intervju med Rene Akeroyd Pedersen, det siste 15.05.13. Ho er født som Irene Akeroyd i Leeds, England 14. desember 1925. Etter krigen møtte ho bergensaren Roald Helèn Pedersen i England, og ho gifta seg med han i Bergen i 1952. Ho har seks born, 15 borneborn og eitt olderborn. Som vaksen fullførte ho norsk vidaregåande opplæring og tok cand. mag ved Universitetet i Bergen i litteratur og fransk. Ho har arbeida som lærar i engelsk og fransk på blant anna Laksevåg Gymnas og Folkeuniversitetet. Som pensjonist heldt ho framleis på med språk i konversasjons- og litteraturgrupper i Bergen, heime hjå seg sjølv. Ho har også gjort undersøkingar sjølv om krigen, Bletchley Park og kva ho eigentleg var med på.

Kvifor muntleg kjelde

Muntlege kjelder har ei rekkje fordeler og ulemper. Men kva som er fordeler og ulemper ved ei type kjelde, er avhengig av kva ein skal bruke kjelda til og på kva måte. Generelt kan ein seie at muntlege kjelder, særleg når dei er primærkjelder til ei hending, gir ei langt meir personleg innsikt i ei hending enn kva til dømes offentlege dokument kan. Muntlege kjelder kan også fortelje om kjensler, haldningar og verdiar, på ein direkte måte. Der ei muntleg kjelde kan fortelje om korleis det var å vere ung og forelska i 1940 åra kan ei kyrkjebok berre dokumentere oppretting av ekteskap. Ei slik innsikt meiner eg er ein verdi i seg sjølv, men det er ikkje uproblematisk å gjere seg nytte av denne typen kjelde.

I fylgje Knut Kjeldstadli (1999) finns det fleire argument for bruk av muntlege kjelder, blant tanna nemner han at dei kan vere til hjelp for å både spore opp, men også utfylle skriftlege kjelder. Fleire av dei verka eg har nytta meg av i denne oppgåva har eg fått tips om og lånt av Rene. Ho har sjølv satt seg inn i og freista å finne ut kva ho har vore med på, og kan også peike på ei rekke faktafeil i dei verka ho har lest. Blant anna verket av McKay om Y-stasjonar fekk eg tilgang til gjennom henne. Ho hadde verket, ettersom ho er sitert i det.

Muntlege kjelder og minne kan komme med opplysningar ein ikkje finn andre stader, og å motverke skeivheiter i den historieskrivinga som allereie eksistere. Til dømes kvinneperspektivet kan koma betra fram gjennom muntlege kjelder⁵. Korleis livet i heimen var, er sjeldan eit tema i historieskrivinga; og om ein skal sette det på spissen; skreive om menn, av menn og for menn. Eit anna aspekt ved å jamne ut skeivheiter er at ikkje alle kjelder kan skrive eller dokumentere historia sjølv, då er muntlege beretningar ein måte å dokumentere på. Her er det ikkje berre snakk om til dømes analfabetar, men også til dømes born, som ikkje kan skrive historiske dokument.

Eit anna moment er at minnesamling gir ei høve til større innleving i forteljingane. Minnesamlingar kan gi illustrerande beskrivingar og brukast til å illustrere andre skriftlege kjelder⁶. Rene gir inntrykk av historia gjennom non-verbale uttrykk som humring, latter og smil, som sjølvstilt påverkar korleis ein tolkar informasjonen. Dei muntlege kjeldene framstiller ofte også seg sjølv i ein narrativ form, der adjektiv og beskrivingar er sentral. Slike element er meir sjeldan i skriftlege kjelder, som til dømes offentlege dokument og faglitteratur.

⁵ kjeldstadli.1999:194-195

⁶ Kjeldstadli.1999:193-194

Korleis bruke muntlege kjelder

Kaldal (2008) hevdar at ein minne kan beskrive forhold, avsløre verdier og haldningar og skape ny haldningar og verdier. Ulike lag av betyding krev ulike metodiske grep⁷. I behandlinga av minnet er det tre sentrale spørsmål ein bør stille til kjelda; 1) kva fortel den? 2) kva har skapt kjelda? og 3) kva har kjelda skapt? Kaldal (2008) hevdar såleis at muntlege kjelder kan behandlast med same metodiske grep som ein kvar annan gjenstand, om ein betraktar gjenstanden som eit minne⁸. For å analysere ei kjelde, og innhaldet i kjelda meiner så Kaldal at ein bør ta for seg desse tre spørsmåla.

Ei utfordring ved å skrive denne oppgåva, er at eg behandlar den muntlege kjelda som ei biografisk kjelde. Så langt eg har sett finns det lite metodiske modellar eller framgangsmåtar for å bruke muntlege kjelder på denne måten i historieforskinga. Grunnverka i samfunnsvitskapleg metode nemner ikkje muntlege kjelder til biografisk bruk. Eg forstår det slik at desse verka tek utgangspunkt i å bruke minnesamlingar og intervju av informantar i hovudtrekk på to måtar. Den eine måten er for å illustrere allereie eksisterande skriftlege kjelder. Den andre måten er å bruke fleire informantar og skrive historie på bakgrunn av kva desse kjeldene har å bidra med som heilheit. Dette er ikkje ein slik bruk eg nyttar meg av, og den metodiske utgreinga byr då på ekstra utfordringar. Til dømes blir spørsmålet om kjelda eller kjeldene mine er relevant, irrelevant, ettersom det er innhaldet i kjelda eg studerer. Kjelda blir brukt til å belyse eit historisk spørsmål, men problemstillinga handlar om på kva måte, og ikkje kor vidt kjelda kan brukast til dette. Slik eg ser det blir biografiske forteljingar i hovudsak brukt representativt, for å forklare ei hending eller forhold, og i mindre grad sjølvstendig. Kor vidt kjelda er legitim er også eit irrelevant spørsmål, sidan det er kva kjelda opplevde, og meiner at skjedde som er grunnlaget for studia.

Kjeldekritikk

Som med alle historiske oppgåver finns det kjeldekritiske punkt. I forhold til mi muntlege kjelder er kanskje feilerindring og gløymse av dei viktigaste. Rene, informanten min blir 88 år i 2013, og hendingane ho fortel om er datert over 70 år tilbake i tid. I fylgje Kjeldstadli er det ingen enkel lineær samanheng mellom tidsavstand og gløymse⁹. Korleis minnet forandrar seg over tid finst det ingen malar på, det er heilt individuelt. Rene har framleis eit godt minne

⁷ Kaldal.2008:668

⁸ Kaldal.2008:668-669

⁹ Kjeldstadli.1999:196

og det kan verke som at hendingane under krigen står sterkare i minnet enn andre hendingar i nyare tid. Ho har også ein sterk detaljrikdom i beretninga si, til trass for at ho også har gløymt ein del. Dette er noko ho er bevisst på sjølv. Ei av årsakene til at mykje står så sterkt i minnet, kan vere at ho framleis har dagbøkene som ho skreiv under krigen. Ein annan ting ein skal ta med i vurderinga, er at alle som arbeidde med Ultra var underlagt taushetsplikt fram til 1974. Og det kan tenkast at dette hemmelegghaldet på mange måtar har konservert desse minna. Sinclair McKay skriv i si bok om dei som arbeidde på Bletchely Park, at han opplevde at informantane har ein spesiell livaktigheit og klarheit i forteljingane sine. Han skriv vidare at dette kan ha med at fortellingane deira ikkje har blitt endra på eller dradd ut gjennom gjentekne gjenforteljingar og overleveringar ¹⁰

Men ein må også ta høgde for at kva ein hugse om fortida er i intervjusituasjonen og i samtida prega av dei erfaringane og haldningane som informanten sit med i dag. Ein analyserer gjerne seg sjølv og sine opplevingar annleis gjennom tid. Korleis ein opplevde noko for 10 år sidan, kan ein ha ei anna oppleving av i dag. Gjerne blir opplevingar enten over- eller underdrive gjennom tid. Det fleste kjenner til fiskehistoriar der fisken blir større og større, jo eldre forteljaren blir, eller forteljingar der ein bagatelliserer det som skjedde. Korleis biletet til Rene har forandra seg gjennom livet hennar er det vanskeleg å seie noko om. Desse opplevinga har ho haldt til seg sjølv fram til slutten av 1980-talet, så dei har ikkje hatt god tid på å bli overdrive gjennom gjenforteljing. Eit anna moment er at ho har lest mykje litteratur på emnet, og besøk til dømes Bletchley Park Museum. Det er meir truleg at hennar historie er blitt konfirmert gjennom andre verk. I det minste er dei blitt samanlikna, for Rene kan peike ut feil i fleire av verka som omhandlar emnet.

Sjølve intervjusituasjonen bør også gjennomgå nokre kjeldekritiske punkt. For å få gode svar og relevant informasjon er det first og fremst viktig å vere godt forberedt som intervjuar. Det inneber å ha god innsikt i tema som informanten skal fortelje om, men også om å ha gode spørsmål. Leiande spørsmål vil berre gi dei svara spørsmålet leiar til, skal ein få informanten til å fortelje, uavhengig av kva informanten sjølv trur at ein er interessert i som intervjuar, kan ein ikkje bruke leiande spørsmål.

Sjølve intervjuet og intervjusituasjonen vil også kunne prege den muntlege kjelda. Korleis informant og historikar oppfører seg, og korleis samspelet er mellom dei to partane kna påverke innhaldet i intervjuet. Kva reaksjonar intervjuaren forventar frå informanten styrer,

¹⁰ McKay.2010:5

bevisst eller ubevisst kva problemstillingar som blir gitt. Også leiande spørsmål og at informanten gir dei svara ho eller han trur intervjuaren vil ha påverkar kva informasjon som blir gitt¹¹. Ei anna side av saka er at ein som forskar ilegg sjølv beretninga eigenskapar. Oftast tyr vi til å tenke at sjølv narrasjonen har enkelte grunnmønstre med sine føringar. Dei fleste fortel enten ein samanhengande forteljing med stor kontinuitet, medan andre brukar ein to-delning av forteljinga, ein før og no deling. Kjeldstadli hevde at

«Disse vanskelige sidene ved intervjuformen må imidlertid balanseres mot de mulighetene den gir for å rette opp misforståelser, utdype, få tak i nye vinkler osv.»

Kjeldstadli.1999:196

Dette fører til at informantar gjerne kan overdrive eller pynte på verkelegheita¹². Men ein bør også sjå dette i samanheng med at når informanten ser tilbake i fortida si, er det ein prosess i seg sjølv; der ein konstruerer eit bileta av si eiga fortid, basert på delar av minne. Kva minne ein hentar fram er delvis assosiativt og ein er sjeldan bevisst sjølv på kva, og kvifor nettopp desse minna blir henta fram. Vi skapar ein identitet for oss sjølv, og som vi presenterer for omverda gjennom elementa frå fortida vår. Ein kan til ei viss grad påverke minna til informanten gjennom kva spørsmål ein stiller, gjennom spørsmål som er spissa men ikkje leiande, freistar ein å få informanten sjølv til å reflektere og svare så godt som mogleg. Dette kan mellom anna gjerast ved å stille nye spørsmål, som informanten ikkje har fått før, eller be informanten utbrodere detaljar som tidlegare ikkje har vore ein sentral del av beretninga. Har informanten blitt intervjuar før om tema, av andre eller same intervjuar, kan ein måte å få ut nye og gode opplysningar vere å bryte mønsteret frå tidlegare intervju.

Kan vi vite om dei muntlege kjeldene snakkar sant? Mest truleg ikkje, kva som er sant, eller om det i det heile finst noko som er sant er ein evig diskusjon, både blant historikarar og i vitskapsteorien. Vi kan kanskje i enkelte tilfelle finne ut at ein informant kjem med informasjon som er motstridande i høve til informasjonen frå fleire andre informantar angående same forhold. Dei muntlege kjeldene kan brukast til å fortelje kva informanten opplever eller meiner skjedde. Vi kan med større sikkerheit stadfeste forhold i historia når fleire informantar konfirmerer kvarandre, men dette kan framleis ikkje stadfestast som 'sant', det er opplevinga til kollektivet.

Jostein Lorås skriv i historisk tidsskrift i 2007 at

¹¹ Kjeldstadli.1999:196

¹² Lorås.2007:442

Informanter har er utvilsomt behov for selv å tolke sin historie, som motvekt til de autoriserte versjonene. Lorås.2007:439

I intervjuet får vi fram informanten si oppleving av kva som skjedde, og den opplevinga må ein også ta høgde for at har forandra seg over tid, saman med endringar i erfaring, verdiar og haldningar.

Bakgrunnen for Ultra

I forkant av andre verdskrig bestod kryptering av kodebøker og tabellar som ein skreiv og knekte kodar etter. Dette var eit særst tidkrevjande system, som også var svært sårbart¹³. Etter fyrste verdskrigen derimot kom det kode- maskiner. Den mest kjente er den tyske enigma, men også amerikanarane, japanarane og britane hadde sine elektro-mekaniske krypteringssystem .

Enigma maskina kom etter fyrste verdskrig, og var ein av fleire i sitt slag. Oppfinnaren, Hugo Alexander Koch selde patenten på maskina til den tyske fabrikk eigaren Arthur Scherbius som sette maskina i produksjon. I 1920 tok den tyske marinen enigma maskina i bruk, med nokre modifikasjonar¹⁴. Då andre verdskrig braut ut, hadde tyskarane endra på enigma, til å ha endå større sikkerheit, og den var i bruk i alle greiner av militæret, politiet, togverket og nazi-partiet. Enigma- maskina fanst i ulike variantar, for å auke sikkerheita ytterlegare¹⁵.

På høgda av konflikten sendte den tyske krigsmaskina ut over 2000 radiomeldingar om dagen, naturleg nok, når desse meldingane vart knekt og lest, omhandla dei eit vidt spekter av informasjon og tema¹⁶.

I forkant av andre verdskrig oppretta britiske styresmakter ein permanent organisasjon; Government Code & Cipher School (GC&CS), hovudkvarteret for denne organisasjonen var under krigen Bletchley Park, også kalla X station. I GC&CS var det også ei rekke Y stations, som låg spreidd over Storbritannia og verda. Y seksjonen og stasjonane var hærens spesialisteining for telekommunikasjon. I fylgje Paterson vart Y- seksjonen fyrst oppretta i Palestina i 1924 for kommunikasjon i militæret i utlandet, men utover i mellomkrigstida var det bestemt at ein skulle opprette ei Y seksjonsteneste for kontraspionasje også innanriks. I

¹³ Ratcliff.2006:11

¹⁴ Ratcliff.2006:1-2

¹⁵ Ratcliff.2006:2

¹⁶ Paterson.2007:20

1939 hadde Storbritannia den største kommunikasjonssystemet for ei etterretningstenesta i verda¹⁷.

På norsk har ein berre eitt ord for kode, medan på engelsk er det eit skilje mellom «code» og «cipher». «Code» blir brukt om meldingar der ord eller tall er erstatningar for rein tekst. Hensikta med ein kode, er at den ikkje skal sjå ut som ein kode, men ei uskyldig melding. Med omgrepet «cipher» har ein konvertert bokstavane ei melding, som gjer det umogleg å lese utan nøkkelen til systemet. Den enklaste cipher systemet ein veit om er monoalfabetisk cipher, der ein flyttar alle bokstavane eitt hakk fram, slik at A er B og B er C.¹⁸ Enigma maskinene produserte ciphers, men langt meir sofistikerte enn det monoalfabetiske. Det som er spesielt med knekkinga av enigma, var at ein ikkje berre knekte enkeltmeldingar, men at under andre verdskrig klarte dei allierte å knekke eit heilt system for kryptering¹⁹.

Beaumanor Y stasjon

Irene Akeroyd, som ho heitte då, meldte seg frivillig til militærtjeneste i juni 1943, 17 og eit halvt år gamal. Dette var seks månader før ho ville blitt innkalla. Unge jenter var freista til å melde seg eit halvt år før, med at dei då kunne få velje kva grein av militæret ein kom i. Rene, som dei fleste unge jenter den gongen, ynskte seg i marinen, mest på grunn av den sexy uniforma. Rene fortel at alle vart innkalla, utover krigen vart alle kvinner mellom 18 og 40 kalla nn til militærtjeneste, dei mellom 40 og 60 vart dirigert til sivile oppgåver. Det var ein heil nasjon i krig og i krigsteneste. Unntaket for å delta var dei sjuke og gamle, og kvinner med små barn. Ei av årsakene til at ein kalla inn så mange kvinner, var at det var mangel på folk. Etter fyrste verdskrig var det framleis mangel på unge menn, og dei fleste unge menn som var, vart sendt til å utføre kamphandlingar eller leie delar av militæret.

Rene vart plukka ut til å vere med i hæren, nærare bestemt Auxiliary Territorial Service, ATS, som berre var for kvinner. Der var også marine og flyvåpen for kvinner. Etter opptaket var det tid for ein månad med basistrening. Det bestod av marsjering og å adlyde ordre og noko fysisk trening. Rekruttane måtte også ta ei rekke vaksinasjonar, fysiske og psykiske prøvar. Ein vart også testa i intelligens og hørsel og måtte ha samtalar med psykolog. På bakgrunn av dette vart 2 av 200 rekruttar plukka ut til morsetrening på Isle of Man.

¹⁷ Paterson.2007:30

¹⁸ Paterson.2007:34

¹⁹ Ratcliff.2006:11-13

Då ho vart plukka ut og sendt til Isle of Man, visste Rene allereie at det ho skulle delta i var hemmeleg arbeid. På øya venta 4 månader med intens trening i morse, elektronikk og radioteknikk. Dei lærte seg ulike tabellar også, slik som Q kode systemet, som var eit internasjonalt system for morsemeldingar. Isle of Man bydde også på hard fysisk trening og Rene hugsar at mange gret. Å marsjere i oppoverbakke i nye, og gjerne for små sko var utfordrande og gav mange vatnblemmer. Ho fortel vidare at alle uniformene kom i ein standard storleik, så dei med noko ekstra på kroppen hadde det særskilt ukomfortabelt.

Opplæringa for å bli radio-operatør var ikkje ei lett, og det var få av rekruttane som kvalifiserte. McKay skriv at Y seksjon rekruttane måtte ha resultat på IQ testar over ein viss score, dei måtte tåle arbeidspress og ha tolmodigheit. Dei vart dei trende i å høyre, tyde og skrive ned morse i vanlege bokstavar, i stadig større fart, og med forstyringar. Dette var noko som tok på nervane. McKay skriv at det å transkribere morse i høg fart under stressande omgjevnader var i seg sjølv ein særskilt spesialisert arbeidsoppgåve. Men å gjere dette opp til 8 timar av gongen var noko heilt anna²⁰. Joan Nichols, som også var på Beaumanor, skriv i si bok at dei vart gitt 20 veker med opplæring, og at ho vart fortalt at denne opplæringa ville i fredstid blitt gitt over 3 år²¹.

Stillinga ein fekk etter treninga vart kalla for Special Wireless Operator og ho vart sendt til Beaumanor som var ein Y-stasjon. Ein slik y stasjon var underlagt det såkalla War Office Y Group, WOYG. Slike Y stasjonar eksisterte over heile det britiske imperium, ulike greiner at militæret heldt til på ulike stasjonar. Beaumanor var stasjon for hæren.

Kvifor Y-stasjonane er kalla for Y er fordi det kjem frå WI: Wireless interception. På engelsk uttalar ein bokstaven y likt som wi. Namnet passa også bra ettersom Bletchley park der all informasjon frå y-stasjonane vart sendt til, vart kalla for X stasjonen. Wireless interception kan på norsk omsetjast til trådløs avlytting. Og det var nettopp avlytting av radiosignal, sendt trådløst, ein dreiv med på desse stasjonane.

Sjølv Beaumanor var eit gammalt herskaps hus med tilhøyrande landområder rundt. Det tilhøyrde ein aristokratisk familie, Herring familien, som lånte det til styresmaktene under krigen. Huset låg like ved landsbyen Woodhouse Eaves i Leicestershire²². Hovudbygningen vart kalla for Beaumanor Hall og vart brukt til administrasjon og liknande. Rundt huset på

²⁰ McKay.2012:5

²¹ Nicholls.2000:17

²² Nicholls.2000:39

eigedommen låg ei rekkje andre mindre bygg som vart brukt som radiolyttestasjonar. Det var fire slike radioavlyttingsstasjonar, eller hytter om ein vil. Alle var kamuflert som bygningar som naturleg høyrte til på ein eigedom som Beaumanor Hall. Dette var den same strukturen som ein fant på Bletchley Park. Hyttene hadde namn etter bokstavar; H,I,J og K. Rene arbeidde i hytte K. To av desse hyttene såg ut som gardshytter, ein som låve og dei to siste som stallar. Hyttene hadde falske vindauge i fyrste etasje, men i verkelegheita var golvet i hytta langt høgre oppe, slik at vindauge var plassert rett under taket og såleis fritt for innsyn. Det var heller ingen stiar på eigedommen, verken mellom hyttene eller frå dei til hovudhuset. Dette vart gjort for å kamuflere stasjonen ytterlegare frå lufta²³. Beaumanor vart aldri bomba under krigen. (Rene, 15.5.13)

Bilete av Beaumanor²⁴

På Beaumanor arbeidde det Wireless Operators slik som Rene, og sivile radioekspertar. I tillegg var det ein administrasjon som sat i hovudhuset. Dei fleste av dei sivile radioekspertane middelaldrande menn. Ho hugsar dei som svært vennlege og hjelpsame. McKay skriv i si bok om Y-stasjonar at i åra før krigen, når radioen kom var det svært mange radioentusiastar som på hobby-basis bygde sine egne radio sendarar og mottakarar. Desse folka vart det bruk for under krigen²⁵.

I hyttene arbeidde ein om lag 10 jenter saman med sivile radio-ekspertar. Desse same ti jentene budde saman i militærleiren. Ein fekk ikkje lov å snakke om kva ein gjorde i si hytte

²³ Nicholls.2000:47

²⁴ <http://www.rememberingscotlandatwar.org.uk/Accessible/Exhibition/121/Wartime-Communication-Interception-24.05.13>

²⁵ McKay.2012:21

med folk frå dei andre hyttene, dette var av sikkerheitsmessige årsaker. På stasjonen var det propagandaplaktar som fortalte at det var viktig å ikkje prate om kva ein gjorde utanfor hyttene. Rene meiner at til og med dei øvstkommanderande i militærleiren ikkje visste kva som vart gjort på Beaumanor og kva jobb dei som arbeidde der hadde. *Vi kunne bli vekt opp ein halvtime etter at vi hadde lagt oss etter natteskiftet for å stille opp og helse ein eller annan major eller offiser som var på inspeksjon. Eg trur ikkje dei visste kva vi egentleg dreiv på med.*

Vaktordninga var slik at døgnet var delt inn i tre delar og ein arbeidde vakter på rad, og ein fri dag. Vekedagane vart gløymt og det var ikkje lett å vere like konsentrert. Særleg nattevakta som byrja kl. 24 og varte til 07 om morgongen var hard. Nokre gonger, på laurdagar hadde ho til og med vore og danse i landsbyen før nattevakta og minst ein gong skal ho ha brent seg sjølv på albogen for å halde seg vaken.

Sove gjorde Rene og dei andre jentene i gruppa i ein militærleir, like ved Woodhouse Eaves. Der var det også soldatar frå andre grupper som arbeidde i området rundt, men også krigsfangar var der. Rene hugsar at der var italienske og tyske krigsfangar der; som arbeidde med vasking og liknande. Dei italienske krigsfangane fekk gå rundt som dei ville, også på kveldstid, medan dei tyske konstant var under oppsikt. Rene fortel vidare at dei var veldig hyggjelege og greie. Dei teikna kanskje morsomheiter på skiltet i gangen som skulle vise at her sov det unge damer, men ikkje noko verre enn det. Enkelte av dei tyske krigsfangane var nede i 16år.

For å komme seg til Beaumanor, som låg fire engelske mil unna leiren, vart dei kjørt i militære lastebilar. Desse var kjørt av kvinner, som var utdanna militær sjåførar. Dei var veldig flinke seier Rene, men dei måtte gi oss bukser på grunn av transporten vår. Å klatre inn og ut av lasteplanet i skjørt, som for mange av jentene var alt for tronge, viste seg umogleg på ein sømmeleg måte. Derfor vart jentene utstyrt med bukser i staden. Dette skapte ein del merksemd, sidan kvinner ikkje gjekk med bukser den gongen. Rene hugsar at gutane i leiren lagde dikt eller songar som dei fekk høyre når dei gjekk forbi i buksene sine.

Ein ville kanskje tru at det ville skape enkelte spenningar med eit forsvar i krig, der gamle klasseskilje vart sett til side og kvar det var så mange kvinner i forhold til menn. At til dømes seksuell trakassering skulle vere utbreidd, men Rene seier at det var det ikkje. *Du må hugse at England hadde hatt kvinner i militæret sidan fyrste verdskrig, dette var ikkje noko nytt.*

Kvinner i uniform vart respektert, og kvinner som overordna vart respektert og behandla likt

som menn. *Det var aldri noko tull i jobben*, seier Rene. Men på fritida kunne menn vera noko pågåande.

Eit påfallande trekk ved Ultra, var den særskildne pragmatisk haldninga britane hadde i forhold til kva oppgåver som måtte utførast og kven som skulle utføre dei. Klasse og kjønn vart ikkje tillagt noko større tyding, her rekrutterte ein skarpe intellekt som var og kunne tilpasse seg arbeidet. McKay beskriv til dømes at store delar av landslaget i sjakk var rekruttert til Bletchley Park, og enkelte fagområder på universiteta sendte alle sine beste studentar til vurdering for arbeid med Ultra. Storbritannia har gjerne blitt oppfatta som eit land som er konservativt i haldningar til kjønn, og særleg sosial og økonomisk klasse. Rene fortel at også i hennar gruppa var det svært ulike bakgrunnar hjå jentene. Mange var frå arbeidarklassefamiljar, med berre grunnskuleutdanning, andre hadde eller heldt på med universitetsgradar.

Men pragmatikk og egalitet til trass, det var forskjellsbehandling mellom kjønna. Som kvinne fekk ein ikkje meir enn 2/3 av lønna som menn fekk, til trass for same grad og arbeidsoppgåver. Dette hugsar Rene at dei som jenter var opprørte over og synst var urettferdig. Ho fortel vidare at alle jentene sendte om lag halvparten av løna heim til foreldra, medan berre nokre av gutane gjorde det same. *Vi gjorde det for å hjelpe til heime, dei hadde jo mista ei inntekt ved at vi var i militæret. Mange av oss hadde jo jobba sidan vi var 14 år*, forklare Rene. Ho hadde sjølv starta å arbeide då ho var ferdig med grunnskulen som 14 åring.

Sosialt beskriv Rene dei to åra som fantastiske. Etter skift brukte ein tida på å sosialisere seg. Det var om lag ein time å gå til nærmaste landsby og der var det kino, teater, pub og dans på laurdagar. Som oftast hadde ho ikkje noko pengar, og det beste ho kunne håpe på var at nokon ville by dei på noko mat, ettersom dei alltid var svoltne. Som oftast var det berre drinkar ho fekk, og dei vart ofte berre tømte ut. Ein kunne ikkje drikke seg full, av frykt for å ikkje vere klar nok i hovudet til arbeidet, men også fordi ein kunne bli meir snakkesalig og røpe hemmelegheiter. På puben møtte ho andre soldatar, men også flyveteranar som var skada og ferdig med krigen. Dei hadde gjerne forferdelege skadar og arr i ansiktet eller manglande kroppsdelar. Dei fleste var ikkje i stand til å danse, men dei var veldig hyggjelege. Enkelte var gjerne skryteparar, medan andre gjorde skjemt med medaljane sine. Ein av vitsane som Rene hugsar, var at dei kalla utmerkinga D.S.O (Distinguished Service Order/ Framdragande teneste) for «dickie shot off» .

Elles vart det knytt sterke vennsksbandsband internt i gruppa. Billie Brown vart Rene si bestevenninne på Beaumanor. Dei var like gamle og skreiv bokmeldingar i avisa i leiren. Mykje av tida var brukt til å prate, særleg om mannfolk og romantikk, men også mykje politikk. England og Storbritannia var veldig totalitært under krigen. Du fekk ikkje velje, du vart dirigert ein stad. Krigsnektarar vart fengsla og alle måtte gjere sin del. Aviser vart sensurert og omfanget av tyske angrep svært underdrive. Dette vart gjort for å halde oppe moralen. I militærleiren snakka jentene om politiske idear som ein elles ikkje fekk høyre mykje om, på grunn av sensuren.

For utan sosiale aktivitetar og snakk, vart det i leiren dyrka grønsaker. Rene fortel dei dyrka reddikar, gulrøter og salat til eige bruk. *Det var noko vi sakna. I leiren var maten ofte dårleg, av og til roten, men også bra til tider.* Graut var noko irane, skottane og andre frå dårlege kår sette pris på. Medan andre som var vant med langt betre kost ikkje likte det. Graut var sett på som fattigmanskost utanfor England. Amerikanarane derimot, dei hadde overflod.

Amerikanarane kom etterkvar til leiren for å *vinne krigen for oss*, som Rene fortel. I etterkrigstida har gjerne USA blitt framstilt som heltar som kom Europa til unnsetning. Men dei amerikanske soldatane hadde mogleg også ei ovanfrå og ned haldning til britane. Dei var sær sars velfødde, arrogante og bortskjemde hugsar ho. Dei pleide å invitere jenter med seg på pikniks når dei hadde fri. Fleire jenter vart berre med ein gong, medan andre forelska seg. *Dei hadde masse mat*, fortel Rene. Enkelte hadde ein heil grilla kylling på tallerkenen, enkelte jenter hadde aldri sett ein person ete ein kylling før. Det var ein overflod britane ikkje hadde sett tidlegare. *Men det verste var at dei ikkje åt det opp ein gong*, seier Rene. *Å la det ligge igjen mat på tallerkenen var noko vi aldri hadde sett før, vi var alltid svoltne og oppdratt til alltid å ete opp.* Nøysamheit er noko som har prega Rene heile livet, ein kastar ikkje mat og det er alltid om å gjere å utnytte seg så godt som mogleg av det ein hadde. Måten amerikanarane oppførte seg på, med matrestane og at dei stumpa sigarettar i maten, gav avsmak. *Eg reiste ikkje på piknik med dei igjen. Vi syntest det var avskyeleg å forholde seg til mat på den måten.*

Men noko godt kom med amerikanarane, fleire dansepartnarar. Dei var halvparten kvite og halvparten svarte. Det var også kranglar og slagsmål mellom dei kvite og svarte, og mellom dei og dei britiske menn. Det vart så ille til slutt, at dei måtte rasedele kveldane ute. Rene hugsar at dei svarte var dei beste dansepartnarane. Nokre av dei kunne til og med tango, og dei var hyggjlegare og meir anstendige enn dei kvite, både på og utanfor dansegolv.

April 1945 inntok Britane Frankrike og krigen vart vunne i Europa. Rene og dei andre jentene fekk nokre dagar fri for å feire. Men ein hadde framleis Japan igjen og slå. Ettersom Rene var ei av dei siste som kom inn i militæret, visste ho at ho ville vere ei av dei siste til å komme ut. Når jentene så fekk tilbod om å ta nye kurs for å lære seg japanske kodar, takka ho ja. Dei fleste av dei andre i treninga var nyutplukka jenter i 18 års alderen. Dei vart freista med å få reise til India, og å gå i kvit uniform. For arbeidarklassejenter som aldri hadde vore utanfor England var dette svært spanande. Men også det å få eit pusterom og høve til å sjå noko anna enn England freista stort. Landet var hardt bomba, alle og grøne flekkar var dyrka til mat, ein kunne ikkje symje i sjøen på grunn av miner og utsiktene til å få andre jobbar såg dårleg ut. India derimot, var eksotisk.

Men så smalt Hiroshima- og Nagasaki- bombene og krigen tok endeleg slutt. Arbeidet på Beaumanor var over og ho kunne tre ut av uniforma. Men alle løfter om hemmelegald vart repetert. Dei kunne ikkje fortelje nokon om kva dei hadde gjort og vore med på. Når eg spør om kva straff dei kunne vente seg for å tyste var, fortel ho at det var det eigentleg ingen som visste, men dei visste at folk som ikkje heldt tett hadde ein tendens til å forsvinne. Om nokon spurte sa ho at ho hadde koka kaffi og slikt. Men folk spurde skjeldan, ein var meir oppteken av dei mange unge gutane som hadde skadar og hadde vore i direkte kamphandlingar.

Nordmenn veit lite om kva som skjedde i England, eller at alle kvinner vart innkalla, fortel Rene. Men vi viste lite også. I 1943, til trass for forbodet reiste ho til London. Ho kunne ikkje ha på seg uniforma, ettersom ho då ville bli stoppa av militærpolitiet, så sivile klede og sko måtte lånast. Skoa var alt for små, så eg enda med å gå barføtt seier Rene. Men synet av London og skadane var ikkje det ein hadde venta seg. *Det var enormt!*. Men det var heller ingenting mot Berlin, som eg såg to år etter krigen. *Då såg eg kva mine «venner» hadde gjort*, fortel Rene.

I ettertid av opphevinga av klausulen i 1974, har Rene funne ut ein del sjølv. Særleg vart ho opprørt over behandlinga av Alan Turing. Det er ofte eit samtaleemne når Rene pratar om Bletchely Park. Allereie under krigen hadde Rene eit avslappa forhold til homofili. *Forelskelsar mellom yngre og eldre jenter var jo vanlig på skulen, ein slags beundring* fortel ho. *Eg trur det var heilt normalt*. Men koreis Turing vart behandla synest Rene var forferdeleg, og ho er overbevist om at han gjorde ein avgjerande innsats. Matematikkgeniet Turing blir gitt æra for å ha skapt dei såkalla «bombe's», som var maskiner, eller datamaskiner. Desse kunne finne dei stadig skiftande innstillingane til enigmamaskinene.

Turing har også lagt grunnlaget for den datateknologien vi kjenner i dag. Alan Turing tok sjølv-mord i 1954, etter å i fleire år vore tvunge til å ta kvinnelege hormon. Turing var homofil, og vart dømt for det, til enten fengsel eller 'medisinsk behandling'.

Homofilidommen mot Turing har i ettertid av opphevinga av klausulen lagt bremsar på anerkjenninga av arbeidet hans. Det er ikkje før i vår tid, når homofili ikkje lenger er straffbart og langt meir sosialt akseptert, at ein har byrja å prata om hans innsats og om kva betydning den hadde.

Viktigheita av hemmelegald

I 1940 vart det trykt ei sak i avisa Daily Mirror om korleis Storbritannia dreiv radio-spionasje. Dette skapte sjølv-sagt furore på Bletchley, og Bletchley sjef Edward Travis sendte ut denne meldinga til alle tilsette på alle stasjonar;

*«It would be a reflection on your intelligence to suppose that you do not realize that spies may, and indeed do, exist in this country; and that an idle piece of boasting or gossip on the part of any one of you may reach circles outside of your control whence it may be passed to the enemy and cause, not only the breakdown of our successful efforts here, but the sacrifice of the lives of our sailors, soldiers and airmen, perhaps your own brothers, and may even prejudice our ultimate hope of victory.»*²⁶ - Edward Travis

Hemmelegaldet var svært viktig. *Vi måtte skrive under på The Official Secrets Act*, fortel Rene. Å bryte den var ei alvorleg sak og rekna som landssvik. Blant anna derfor har Rene vore svært lojal i forhold til taushetsplikta si. Det er ikkje før på midten av 1990-talet at ho byrja å fortelje familie og vener om kva ho hadde vore med på. På same tid byrja det å komme bøker som fortalte om kva enigmamaskiner var og om arbeidet på Bletchley Park. Å forstå kva ein har vore med på er vanskeleg utan konteksten, og Rene visste ingenting om Bletchley Park sjølv før ho byrja å undersøke det sjølv. Men å leve eit liv med ein slik hemmelegheit har nok også påverka henne. Rene fortel at ho i grunn aldri kunne drikke for mykje, i frykt for å kunne bli laussluppen i tale. Det vart ofte gitt beskjedar på Beaumanor om kor viktig det var at dei ikkje snakka om arbeidet, det var også propagandaplakatar som sa ting som «Be like dad, keep Mum» Ho har levd eit langt liv utan å få lov til å fortelje at ho har vore med på ei så stor bragd.

²⁶ McKay.2012:87-88

Då medaljen kom i 2009, med eit brev signert Gordon Brown, kjendest det nok som ei endeleg anerkjenning. Rene brukar gjerne medaljen ved spesielle høve, og brevet er ramma inn og heng i stova. Men det er nok også litt ambivalent for henne å få denne utmerkinga, for den kom jo over 30 år for seint. Det er ikkje mange av desse veteranane igjen, og spørsmålet for mange av dei er nok, kvifor no? Kvifor så lang tid etter?

Teikning av Bletchley Park Commemorative Badge. Øverst står initialane for Government Code & Cipher School, nederst står det Bletchley Park and its outstations.²⁷

Avslutning

Det ser ut til at forteljinga til Rene er av historisk verdi. Ho hadde ei rolle i den sentrale operasjonen Ultra, som var med på å gje andre verdskrig det utfallet den fekk. Ho fortel med detaljrikdom og engasjement om korleis ho opplevde krigen og sin krigsinnsats. I intervju med henne har eg funne nokre perspektiv som eg så langt ikkje har sett i litteratur om Ultra og Y stasjonar. Korleis kvardagslivet utarta seg og korleis det vart opplevd å ta imot hjelp frå USA noko av det. Gjennom Rene si forteljing har ein sett korleis klasseskilnadar vart noko utviska i militæret i krigstida. Ein har sett korleis mangel på unge menn dreiv Storbritannia til å kalle inn 'alle' kvinner til militærtjeneste, og korleis det var dei med svært gode evner som vart plukka ut til å arbeide med Ultra. Kjønn spelte ei mindre rolle under krigen, men etter endt teneste var det 'tilbake til kjøkkenbenken'. Rene si forteljing er svært detaljert, gjennom dagbøker og eit minne som har fått vere ufortalt i nærare 50 år. Det at minnet har vore ufortalt

²⁷ http://britishlegion-derbyshire.org.uk/Veterans_Bletchley_Park_Commemorative_Badge.htm 24.05.13

så lenge, kan ha vore med på å konservere og bevare det. Eg trur ikkje ho overdriv, ettersom eg finn igjen mange av dei same opplysningane i den skriftlege litteraturen. Men eg tek høgde for at ho i sine undersøkingar har på fått høve til å verifisere si forteljing, og at dette vil kunne verke inn på kva ho fortel. Som muntleg kjelde har Rene illustrert og utfylt litteraturen og historia. Feilerindring og gløymse har det vore tatt høgde for, men samstundes er beskrivingane hennar detaljerte og i stor grad basert på dagbøker ho skreiv under krigen. Om feilkjelder ved henne som muntleg kjelde kan vere grunnlag for å stille spørsmål ved det ho fortel, er eit viktig spørsmål. Beretninga hennar er i dei store trekk i samsvar med litteraturen eg har sett på. Det kan vere mogleg at beskrivinga av til dømes dei amerikanske soldatane og forholda rundt å drive avlytting er over- og underdrive. Men samstundes er dette hennar oppleving, og ikkje universelle sanningar. Eg kan gjere gjettingar om kor vidt ho over- eller underdriv det ho fortel, med bakgrunn i at eg kjenner ho så godt, men det er ikkje hensikta med denne oppgåva. Ho er eit tidsvitne, ein veteran og ei kvinne med ei særspanande historie og med eit viktig bidrag til historia.

Litteraturliste

Primærkilder

Pedersen, Rene Akeroyd, intervju 15.05.13

Sekundærkilder

Grønlie, Sigmund (2010) *Samfunnsvitenskaplige metoder*. Fagbokforlaget: Bergen

Hodne, Bjarne; Kjeldstadli, Knut; Rosander, Göran (1981) *Muntlige kilder – om bruk av intervju i etnologi, folkeminnesaming og historie*. Universitetsforlaget: Oslo

Kaldal, Ingar (2008) *Minna og mytane- og verdien av dei som historisk materiale*. Historisk tidsskrift bind 87, s. 665-679. Universitetsforlaget: Oslo

Kjeldstadli, Knut (1999) *Fortida er ikke hva den en gang var- en innføring i historiefaget*. Universitetsforlaget: Oslo

Lorås, Jostein (2007) *Muntlege kilder- faktuelle eller narrative lese måter*. Historisk tidsskrift bind 86. S. 433-445. Universitetsforlaget: Oslo

McKay, Sinclair (2010) *The Secret Life of Bletchley Park- the WWII codebreaking centre and the men and women who worked there*. Aurum Press Ltd: London

McKay, Sinclair (2012) *The Secret Listeners – How the Y Service Intercepted German Codes for Bletchley Park*. Aurum Press Ltd: London

Nicholls, Joan (2000) *England Needs You- the Story of Beaumanor Y Station World War Two*. Rother Valley Press Ltd: Tenterden

Paterson, Michael (2007) *Voices of the Codebreakers– Personal accounts of the secret heroes of World War II*. David and Charles Book: Wales

Ratcliff, Rebecca Ann (2006) *Delusions of Intelligence– Enigma, Ultra and the end of secure ciphers*. Cambridge University Press: New York

Nettkjelder

Bileter

http://britishlegion-derbyshire.org.uk/Veterans_Bletchley_Park_Commemorative_Badge.htm

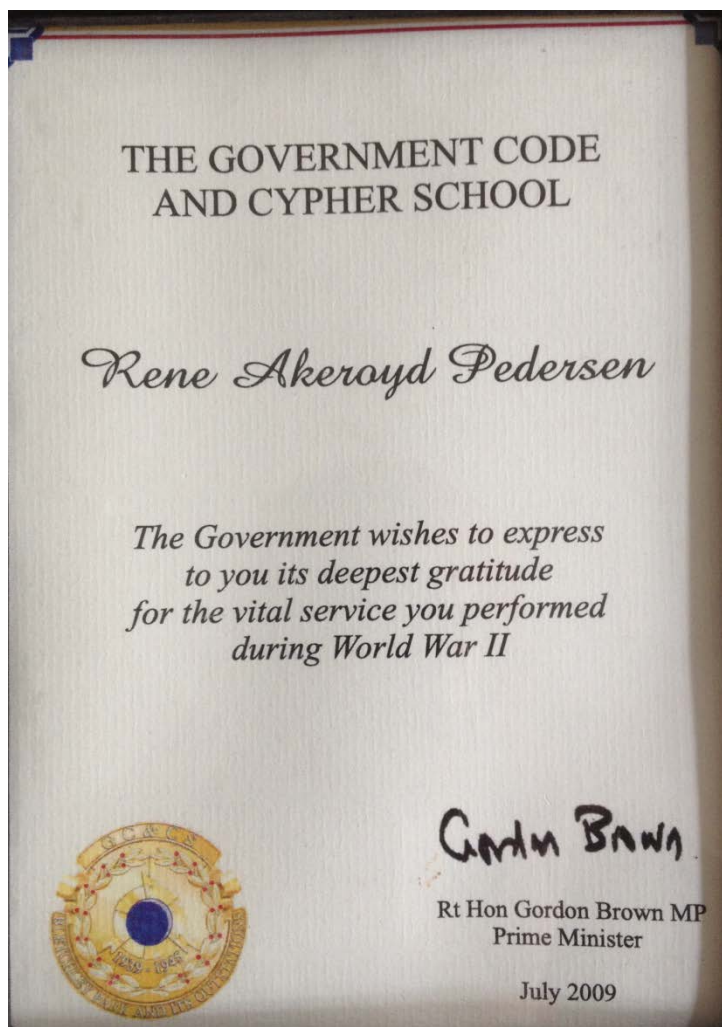
[24.05.13](#)

<http://www.rememberingscotlandatwar.org.uk/Accessible/Exhibition/121/Wartime->

[Communication-Interception- 24.05.13](#)

Vedlegg A

Fotografi av attest, 15.05.13

Vedlegg B

Tekst skrive av Rene Akeroyd Pedersen

Women at War?

Somebody asked me and i stopped to think or ponder.. I'm no historian but what do they know anyway? The English see Vikings as barbarians out to rob, rape and kill whereas Scandinavians look up to them. Not to mention French and English opininons about Napoleon! But I am the result of one war (WW1) and did keep diaries throughout WW2 so let's see...

First of all- I'll try to be honest and truthfull about what happened to me and other women I knew and worked closely with but, as my job in uniform was top secret, we didn't get to know much at all. I read somewhere that the first casualty in war is the truth and that I know to bu the truth. So you can call this 'herstory' if you like. And so to a few facts.

When war was imminent in september 1939 I was at Scarborough with my two amiden aunts nd my little sister on our annual week's holiday at the seaside. The aunts were 'maiden' because most of the young men in marrying age had been slaughtered in the trenches in WW1. But they were far better off as mill-workers than housewives kept by husbands.

On the Friday evening we were told by our landlady that she had orders to blackout all the windows- German bombers could drop gas bombs any time!!! Worried and whispering aunts told us to be very careful with the lights. The next morning we caught the bus for Leeds and to my bsolute amazement halfway home, in the village of Tadcaster, the bus stopped for a few minutes and looking out of the window I saw lots of girls in my school uniform. They saw me and shouted-'We've ben evacuated! Hurry up and come! Take the next bus back!'

At home there were more worried faces but I thought only of joining my friends. The next day, Sunday 3rd september war was declared over the radio and I took a bus to Tadcaster and tehre was given a gas mask and taken to my billet to share a bed with a younger girl who was not at all happy.

The very first night, there was an air_raid siren and there was near panic in the house, Pitch dark, in gasmasks, trying to find the cellar in a strange house with strange people but they were extremely good and the All Clear went very soon and we could cuddle up in bed again. In fact that autumn term evacuated with a loveable old man, his dog and his daughter, a high class dressmaker and no more air raids was wonderful for me. I was 14 and treated as an adult in all ways- I learnt to dressmake- mostly wedding dresses for gunshot weddings. The men(boys) were being called up rapidly.

The school decided to return to Leeds that Christmas as there was so little action. It was called the 'phoney war' but we expected gas attacks and invasion. The boys were gone and life was duller at the Church Youth Club dances. Food and clothes were strictly rationed. People equipped their local coal cellars as air-raid shelters and the 40-year-olds and over formed the Home Guard. Gas? Incendiaries? We were waiting and suddenly the London Blitz started.

The newspapers said one thing but the truth was another. Propaganda to build up morale. A totalitarian state I suppose. Certainly there was no room for the few pacifists who refused to be called up. In 1941 they needed to conscript all women between 18-40 at first. The voluntary women's forces were not sufficient. ENGLAND NEEDS YOU! Posters everywhere and the girls in uniform looked glamorous. If you joined up at 17 and a half you could choose which branch- A.T.S (the army) or WAAF (the airforce) or WRENS (the navy) or the Land Army.

The last was obviously for country-bred girls so most of us found the WRENS definitely the most attractive-the sea! And the sexy uniform. Thin silk stockings too. There was in fact no choice and I was drafted into the army and sent for the month's basic training. There we were drilled in i.e. taught how to march and obey orders quickly and smartly. This was not so easy after inoculations and ill-fitting uniform for many who were not standard size. But the low-heeled shoes were the worst problem- especially for those with problem feet. Blisters and sore heels. But we talked and comforted each other and realised the variety in background, age and experience there was. Most were working class who had left school at 14 and had jobs in factories or shops. Some had high school education and one or two university. Most were unmarried and virgins, (daren't be otherwise) some married with

husbands in uniform (no children) Some came from the colonies and some had husbands who were P.O.W.s. Some had been bombed out of their homes and close relations killed or wounded.

England had two types of officers- uncommissioned and commissioned reflecting the class society. The forty-year-old Irish woman who was our Sgt.-major and very masculine, who yelled orders at us on the march belonged to the uncommissioned ranks. She had 'worked her way up' to the top. No lady- in fact a bit of a sadist we thought. The phrase 'an officer and a gentleman' applied also to the commissioned ranks in the women's army. Most of them had gone straight from civilian life into the officers' mess because of their upper class background. Their uniform was quality khaki and tailormade. Their food was definitely better with wine once a week- and they didn't have to polish their own shoes and brass buttons.

Money should be mentioned. We were paid two thirds as much as the male recruits and like them, we sent some of it home to our parents. We were always short of money as we couldn't stay in the army quarters in our spare time and we had to buy writing paper, stamps, soap and toothpaste. There were a few books available but the lights were always so low. The one thing that was free was sanitary towels- a gift from Lord Nuffield. Bless him.

So we went together and hoped somebody would buy us a drink. Some flirted a little and were treated to the cinema or a dance. There was always singing in the pubs and we made up our own words sometimes replacing the official ones to the marches we had to suffer. We younger recruits (under 18) had to put up with being teased when we queued up for our free glass of milk in the mornings. It was worth it as most of us never had a whole glass of milk before. Porridge was a new and good item too for us as we thought it was food for the poor in Ireland and Scotland.

Towards the end of the month after having umpteen interviews, intelligent tests and medicals we got our postings. Two of us were to travel to a port on the west coast. There we were given a ticket with Reykjavik on it and we boarded a crowded little holiday boat. A very rough four hour journey, spent singing in the bar/or spewing brought us to our destination Douglas the Isle of Man. We were driven to an imposing row of hotels along the seafront to be dumped in a filthy back room lit by a 15watt bulb and walls covered in graffiti. In Italian! It

had been used as a P.O.W. prison for interned restaurant staff who had immigrated to England. We cleaned it up and settled in.

We were to train as wireless operators. Special they said the next months were given to intensive training in related technical subjects. And we enjoyed it! Both work and play. We got front room- view of the sea, managed to keep hidden our 60 watt bulb and explore the lovely island at the weekends.

The island was overpopulated with troops- army and navy training camps and the social life hectic- but had its dangers. We were a mixed bunch of women in our Special Operators Signals group and were very close-knit because of the constant reminders to watch our tongues especially when out dancing and drinking. As we knew perfectly well to be beware of the 'wolves', we had already developed survival techniques and the older women shared their worldly wisdom with us, the younger ones. The men had no such considerations it seemed and liquor was plentiful.

The local Palais de Danse in Douglas was the happy hunting ground and the music very good. The problem was finding the unmarried guys as men did not wear wedding rings in those days. Perhaps they removed them? The visiting naval vessels provided the best dancers- they could tango! But were not to be trusted.

As the though intensive courses neared the end, the exciting question was where we to be posted for the job we had to do. We knew it was secret but most postings were and the posters reminded us constantly- 'CARELESS TALK COSTS LIVES!' 'BE LIKE DAD- KEEP MUM!' and be careful of nuns and Irishmen- they could be German agents.

I think we all hoped for postings abroad. Remember that hardly any of us had been out of England and couldn't even swim in the sea because of the landmines and barbed wire all around the coast as invasion had been expected since the outbreak of the war.

Two or three of us were sent to Loughboro in Leicestershire. Stationed at Bladon Camp on a lovely hillside in the village of Woodhouse Eaves not far from BEAUMANOR where our 'Y' signals group had its secret place of work. The even more secret BLETCHLEY PARK was our HQ.

And there our training was put to use. The first few weeks were really tough. We had to listen to Germans sending messages in Morse 5-letter coded blocks mostly by hand and often extremely difficult to hear through the noise on the wavelength. And we had to learn how to tune in 'our' man. The overseers were civilian middle-aged amateur wireless operators who really knew their job. Very patient and helpful. What we wrote down looked like this:

CWRTH YJJIO LAFEW BTIF- S-FTR POJ-F VGR-D BB-SE MH--- ---LF

Sometimes we could only just manage to keep up the speed and had to lag behind three or four letters. Sometimes we couldn't hear and had to dot instead. Sometimes the interference was music and then it was especially difficult. On night on duty our nerves were often very thin and dramatic events happened.

Perhaps I should explain the watch or shift system –a four-day week in fact-

First watch 12noon – 1900hrs

Second 1900-2400hrs

Third and fourth 2400hrs-0700hrs.

Beaumanor was a 'stately home', like most of these landed gentry domiciles it had been taken over by the military (many of them after the First World War due to inheritance and upkeep problems) although often one wing was kept by the lordly family.

When we were there it was heavily guarded and carefully camouflaged. An intricate system of aërials were to be seen in the grounds of the park. Getting there and back from our camp at all hours was done by huge military trucks driven by women. Climbing in and out without showing too much leg was impossible so we were issued with trousers. This caused quite a stir as it was the first time ever and verses were written-

'have you seen yourself in slacks my sweeting?

Adorable when your advance –but-

Have you seen yourself retreating?

O course the 4-day week shift system, intense interception work and our hectic social life caused havoc among us. One or two had nervous breakdowns and, lucky dogs, were sent to Aviemoor in Scotland for a skiing holiday!!! My friend Bily and I practised a breakdown in NAAFI coffee break but a fit of giggles stopped that idea. I shall never forget the ten women I shared the Nissen hut with in Bladon Camp. We worked and played together too.

1. Billie Brown 21 in the bed net to me was my friend. She was the greatly loved only child of a circus artist. We wrote a book column together in the magazine. She shared all her partners' postal food parcels with me and her closest secrets.
2. Kay, 40ish was a children's writer and very sociable and lively.
3. Muriel, late 20's Maths student worried about her teeth and fading looks.
4. Lexie, 20's foreign looking..Russian background had studied maths.
5. Yvonne, 26 ballet dancer, worried about her career
6. Mabel late 20's engaged but didn't know where her fiancée was. She woke up every day, looked around the hut and said 'Bugger all!'
7. Olive 20's music student with a wonderful record collection
8. Joan 20's music student and close friend of Olive
9. Kay Stanton L/Corporal 40's from S.Africa. Efficient, motherly and plain.

The music is what I remember best –mostly classical but some folksy and ballet music! Yvonne had to do her 'pleases' etc. every day and we all joined in. clumsily. Somebody fell on a bed and broke it so Tchaikowski's Nutcracker was then 'the bedbreaking music'. We talked and discussed everything especially male-female subjects and I learned a great deal. Some of us took Cambridge university correspondence courses or German lessons or musical Soirees and all of us went to the cinema at least once a week and local dances in the town hall. It was there we met wounded Airforce crew. Not many could dance. There were also young men invalided out of the army, some with medals for bravery. They sometimes joked about it. The RAF gunners with the Distinguished Service Medal called the DSO for Dickie Shot Off for instance.

The Americans finally arrived- extremely well paid, well fed and preparing to win the war for us. Around Loughboro' we had the para troopers preparing for the offensive into France.

They invaded our lives first. We were invited to sumptuous picnics – piles of meat we hadn't seen for years, if ever, and they left a lot on their plates (we had never seen that!) and stubbed out their cigarettes casually into it. Most of us were disgusted and never went again but there were some who fell in love.

In town at the Town Hall dances jiving had taken over and then the blacks were at home. We loved it altho' hampered by our tight uniform skirts. The local prostitutes had their day. But there was rough behaviour, brawls and loud arguments between the Brits, the Whites and the Blacks for different reasons mostly based on pay and colour differences. It was unpleasant walking back in the dark. The blacks were better behaved than the whites both on the dance floor and off.

Eventually it got so bad that we had, by order, to have escorts into and out of the centre and there were fixed 'white nights' and 'black nights' out. D-Day came and all was quiet in Loughboro' but not at Beaumanor. More pep talks telling us how important our work was and warning us that all the code calling signals and wavelengths would be changed. We had to search for 'our' operator by recognising his peculiarities. We understood that the Allies were marching on Berlin and chaos reigned in Europe.

Victory in Europe was announced and we were given two days leave to celebrate. We had no spare money so I accepted a friend's offer of a chance to take part in a radio quiz (her mother worked at the BBC) and we would stay in her flat. We hitched up to Town on the back of a lorry and as evening approached we saw the lights growing brighter. London was a haze of light and the streets crowded with rowdy people. We joined in but stayed sober enough, from long habit.

Back in camp, discussion was rife. What would they do with us after peace in Europe? The Japanese were still to be defeated but wireless operators in India were listening in to them. Imagine our delight when we were offered and urged to take an intensive course in Japanese Morse code interception so that we could be posted to INDIA! (Details of a white tropical uniform with a flattering toupee were shown us) We volunteered and I got in.

But my big brother who had spent a peaceful war in India (climbing mountains for fun) sent urgent letters home about the dangers for girls there. The greatest was 'thousands of men in

uniform to every girl.' This was to detrrent for us and we went to Keddlestone Hall for our training. That included learning new signs (not letters) Squiggles, curs, curves and circles etc. A very interesting time and a great group of bright young women – many of them straight in from civilian life and middle class with private school and universtiy background.

Hiroshima in the autumn put an end to our Indian summer dreams and made me a pacifist with no intentions of ever bringing innocent children into this frightful world.. and that was evidently what women were supposed to do after demobilisation. Get married and stay at hime looking after the children! There were no jobs for us and the job we had been doing, wich shotened the war by two years, was to be a secret for amny years to come.